

за да го прегледат лѣкари-специалисти, но не успѣва да спаси нещастния младежъ, прототипа на Инсарова въ романа на Тургенева „Наканунъ“.

Презъ 1849 г. въ София почватъ да градятъ ново каменно училище. Денкоглу помага съ крупната сума 30,000 гроша (вж. „Софийски кондики“, № 13). Той постоянно мисли за тоя градъ, особено се грижи за неговата просвѣта. Презъ 1857 г. успѣва да осъществи една своя отдавнашна мечта — да посети София. Пристига съ възпитаника си С. Филаретовъ, когото оставя за учителъ. Гражданитѣ го посрѣщатъ съ голѣма честь. Денкоглу донася подаръци и книги за софийскитѣ черкви, покланя се на праха на родителитѣ си, поръчва да се поставятъ каменни плочи на гробоветѣ имъ, отпуска срѣдства за поправка на училището и полага особени грижи за неговата уредба. Посещението на Денкоглу остава паметно за софиянци. Дълго време следъ това тѣ повтаряли: „Наистина, много добъръ човѣкъ былъ този господаръ Денковичъ. Господъ да го поживи! Хвала му“ (Письма къ М. П. Погодину изъ славянскихъ земель, Москва 1880, с. 739—741). Самиятъ Денкоглу още по-силно почувствувалъ привързаността си къмъ родния градъ и дори мислѣлъ да прекара края на живота си въ София. Той продължавалъ да снабдява училището съ необходимитѣ помагала (вж. писмото на С. Филаретовъ отъ 17. XI. 1857 г. до Денкоглу, Письма къ М. П. Погодину, с. 739—741). По случай на голѣмото земетресение въ София отъ 18. IX. 1858 г. изпратилъ 4000 оки брашно да се раздаде на бедното население, за което гражданитѣ му изказватъ специална благодарностъ въ Цариградски вестникъ (бр. 418 отъ 14. II. 1859 г.).

Денкоглу умира внезапно въ Москва на 16. V. 1861 г. Подробности за смъртта му даватъ: С. Ф. въ кореспонденция отъ Берлинъ до в. Дунавски лебедъ, бр. 47 отъ 22. VIII. 1861 г., С. Филаретовъ въ Цариградски вестникъ, г. XI, 1861, бр. 31, и въ писмо до Одеското българско настоятелство отъ м. юний 1861 г. (Златна книга на дарителитѣ, с. 243—248) Въ първата кореспонденция последниятъ день на Денкоглу е описанъ тъй: „Все така си билъ той деятеленъ и веселъ до 13-и май 1861 г. Въ тоя истий день ходилъ той изъ градътъ, разговарялъ се съ приятели и познайници, купувалъ, продавалъ, обѣдвалъ и следъ обѣдъ доста време разговарялъ той съ Филаретова и други млади българе, които били у него на гостѣе, и съ особено одушевление имъ разказалъ своето детинство, отрочество и всички времена, които той преминалъ. Последнитѣ години на животътъ си той бѣше посветилъ току речи на въпросътъ за своя мила България, съ каква гордостъ и тържественостъ разказваше той за успѣхитѣ на българитѣ предъ свои приятели отъ другъ народъ. Та и въ тоя истий день темата на разговорътъ бѣше Българско. Казватъ, че старецътъ станалъ на нозе и казалъ: „Мили деца! България бѣше изоставена, забравена, унищожена. Да благодариме Бога, че днесъ за днесъ възкръснува, оживява и проявява нови, свежи, жизнени сили. При всѣкакви мѣнотии учението се разпространява между народътъ и ние доживѣхми да видиме съ голѣмо утешение нѣколко отъ неговитѣ благотворни плодове“ (Златна книга на дарителитѣ, с. 249). Сж-щиятъ день Денкоглу получилъ сърдеченъ ударъ. На тържественото погреб-